Het Buitengebeuren (26 november 2012)

Begin oktober kreeg ik een mailtje van Eddy Sibbing met de vraag of ik het adres van René Moonen wist. Hij wilde alle partijen van Max Euwe, voor zo ver mogelijk, achterhalen en wist dat Euwe een paar competitiepartijen tegen Moonen gespeeld had. Ik schreef hem terug, dat hij daar gelijk in had en gaf hem het adres van René. Daar voegde ik fijntjes aan toe, dat ik hem weinig kans op succes gaf, want René noteert zijn partijen wel netjes, maar bewaart niets.
Hij is er ooit eens twee jaar tussen uit geweest en heeft toen alles op de stoep gezet, inclusief zijn notatieboekjes, die hij altijd voorbeeldig bijhield in een Prisma-agenda met ringband, de meeste van zijn boeken, zijn bekers en medailles. Een gotspe van jewelste, maar daar had René toen even geen boodschap aan. De voddenboer pikte alles in voor de vuilnisman de rest ophaalde. Dit verzin ik niet. René heeft me het zelf verteld, toen ik er op de clubavond van 12 oktober jongstleden naar vroeg. Hij vertrok er geen spier bij.
Later die avond hoorde ik van Hans Bosscher dat hij ongeveer hetzelfde gedaan had met al dat 'blik', maar hij had zijn partijen tenminste bewaard. Ze hadden 'die troep' (hun woorden) natuurlijk aan mij moeten geven, want vaak staan op beker en medailles jaartallen en daar had ik mijn archief mooi mee kunnen aanvullen. Weggooien kan altijd later nog, denk ik dan. Dus nooit wat weggooien !
Ik schreef Eddy ook dat hij zijn klassieken niet kende : in de Engelse vertaling van het Euwe-boek, dat ik samen met Alexander Münninghoff schreef (1976), maar in de Engelse versie (2001) alleen zijn naam kreeg, stond de laatste partij van Euwe, die voor Volmac/Rotterdam uitkwam. Zijn tegenstander was toen weer René Moonen. Die parij dateerde uit de competitie 1980-1981. Het was de laatste officiële partij die Euwe ooit speelde. Moonen verloor. Maar hij had toen al een positieve score tegen de oud-wereldkampioen opgebouwd : één gewonnen en één remise. Dat wist ik zelfs uit mijn hoofd. Binnen twee minuten had ik de winstpartij van Moonen tegen Euwe weten te traceren. Die stond gewoon in 'De Raadsheer' (1979-1980, no. 5), maar de remisepartij heb ik nu nog steeds niet kunnen vinden, ook niet in 'De Raadsheer'.
Eddy was blij met mijn aanvullingen en bezorgde mij een uitnodiging voor de 'Euwe-borrel' in het Amsterdamse Casino op vrijdag 30 november. Nu krijg ik die uitnodiging als medebiograaf van Euwe altijd, maar de manier waarop het nu ging, sprak me wel aan. Als er niets tussen komt, zal ik er ook zeker bij zijn. Het is altijd leuk om oude vrienden weer eens te ontmoeten. Vorig jaar was het borreltje zeer geslaagd en waarom dit keer niet ?
Ik heb trouwens voor het nieuwe nummer van 'De Nieuwsbrief', het clubblad van het Max Euwe Centrum (MEC), een artikel geschreven over mijn eigen partijen tegen Euwe en ik heb van Eddy al de verzekering gekregen dat dat geplaatst zal worden. Hij wil gewoon alle partijen van Euwe verzamelen, ook simultaanpartijen en in het kader daarvan leverde ik de notaties van mijn partijen tegen Euwe in : Amsterdam 1964 (winst Euwe) en Tilburg 1977 (remise). Bij de eerste partij was ik dertien en verloor ik in de opening al een stuk na zeven zetten door een trucje dat ik had moeten kennen uit de boekjes van Euwe zelf en kon ik onmiddellijk opgeven.
In de tweede partij accepteerde hij mijn remise-aanbod, hoewel ik toen al aantoonbaar beter stond, misschien zelfs al gewonnen, hetgeen hij later ook ruiterlijk toegaf. Maar wat moest ik doen ? Proberen te winnen van een man over wie ik een boek geschreven had of me wat bescheidener opstellen, zodat we geen van beiden gezichtsverlies zouden lijden ? Ik koos voor het laatste. Met een vette knipoog liet de oud-wereldkampioen weten, dat mijn remise-aanbod welkom was. De omstanders in het Interpolis-gebouw vroegen zich af waarom ik niet doorspeelde. Zij hadden gelijk, maar dat kon ik hen op dat moment niet uitleggen.

Later gaf een computerprogramma een waterdichte winstweg voor me aan, maar dat was toen al lang niet meer van belang. Euwe en ik wisten wat er gaande was en dat was voldoende. Ik heb daar naderhand ook nooit spijt van gekregen. Ik heb die partij wel eens eerder in 'De Raadsheer' gepubliceerd en dat hoeft dus niet nog een tweede keer.
In de tussentijd werkte ik gewoon door aan mijn biografie over Frans Kuijpers. Hij had 50 pagina's gelezen, maar hij kon weer van voor af aan beginnen, want ik had weer veel interessante gegevens over zijn jeugd gevonden en die verwerkt in de tweede versie van het manuscript. Frans kwam bij me thuis en samen brachten we enige correcties in de eerste versie aan. We reconstrueerden weer wat partijen, die tot op dat moment onduidelijk waren, helaas niet allemaal, want soms kon hij zijn eigen handschrift niet eens meer lezen. Hier ligt nog veel werk in het verschiet.
Maar hij hoefde niet verder te lezen, want er stonden nog veel meer verbeteringen op stapel. Het boek (twee delen) zou onherroepelijk vertraging oplopen. Daar kon hij zich wel in vinden. Hij had trouwens geen keus. Op dat moment omvatte het totaal (boek I, de biografie en boek II, de partijen) al meer dan 900 pagina's. Het was niet zo maar een projectje meer, maar een soort levenswerk, zeker van mijn kant.
In die tijd kreeg ik de deelnemerslijst van het aanstaande Tata-toernooi voor het eerst onder ogen, de jubileumeditie, het 75-ste toernooi en voor mij de vijftigste keer (!), zonder onderbreking. Misschien krijg ik wel een cadeautje van de organisatie en daar ben ik nu eenmaal gek op.
De lijst van deelnemers is weer zeer indrukwekkend met Magnus Carlsen (Noo, 2848, winnaar in 2008 en 2010), Levon Aronian (Arm, 2815, winnaar in 2007, 2008 en 2012). Viswanathan Anand (Ind, 2775, winnaar in 1989, 1998, 2003, 2004 en 2006), Fabiano Caruana (Ita, 2786) en Sergej Kirjakin (Rus, 2775, winnaar in 2009), allemaal uit de Top-Tien van dit moment. Daarnaast zullen ook Hikaru Nakamura (VS, 2755, winnaar 2011), Hao Wang (Chi, 2737), Peter Leko (Hon, 2732, winnaar in 2005), wereldkampioene Yifan Hou (Chi, 2605) en Pentala Harakishna (Ind, 2692) van de partij zijn. Dat zijn bij elkaar toch twaalf eindwinnaars van de laatste 24 jaar.
Nederland zal vertegenwoordigd worden door Anish Giri (2715), Ivan Sokolov (2677), Loek van Wely (2691) en Erwin l'Ami (2629) en zij zullen het zwaar krijgen, zo valt te verwachten. Het toernooi heeft een gemiddelde rating van 2731 en valt daarmee in categorie XX.
Er is geen enkel toernooi in de wereld dat daarbij in de buurt komt, laat staan met veertien deelnemers en dat vindt bij wijze van spreken bij ons op de stoep plaats. Wie er niet een bezoek aan brengt, mag zich eigenlijk geen schaker noemen en na vijftig afleveringen meen ik onderhand wel enig recht van spreken te hebben.
Het schijnt niet op te kunnen in Wijk aan Zee. Toernooidirecteur Jeroen van den Berg krijgt het ieder jaar toch maar weer voor elkaar. Iedereen kijkt nu al uit naar het treffen tussen Magnus Carlsen, de nummer 1 op de Wereldranglijst, en Viswanathan Anand, de officiële wereldkampioen (FIDE) van dit moment. Ik heb er nu al 'voorpret' van, zoals Hans Böhm het in zijn rubriek in 'De Telegraaf' noemde.
Ik zag op de voorlopige deelnemerslijst van de amateurgroepen slechts drie vertrouwde namen uit onze club gezien : Jan Cox, Ankit Majhi en Geraldo Santiago. En dat is toch eigenlijk wel beschamend weinig. Natuurlijk komen de spelers van het Philips-team (5) in de Klantengroep daar nog bij, maar dan nog blijft het een mager resultaat.
Op vrijdag 16 november was oud-wereldkampioen Gary Kasparov even in Nederland om in de abdij Rolduc in Kerkrade de Martin Buber-Plaquette in ontvangst te nemen, een prijs voor mensen die zich op een bijzondere manier inzetten voor anderen, met als hoofdthema

‘dialoog’ Dat is een zeer prestigieuze prijs, die genoemd is naar de joodse filosoof Martin Buber (1878-1965), die zelf in 1960 de Erasmusprijs won. Kasparov kreeg de prijs voor zijn werk om door het schaken wederzijds begrip te kweken. Zijn laudatio (lofrede) werd uitgesproken door Daniel Cohn-Bendit, fractievoorzitter van de Groenen in het Europese parlement.
Eerdere laureaten van de Buber-Plaquette waren onder anderen de Russische president Mikhail Gorbatsjov, prinses Irene van Oranje, de Oostenrijkse acteur (‘Out of Africa’) en regisseur Klaus Maria Brandauer, zanger Herman van Veen, de Duitse president Richard van Weizsäcker, de Duitse bondskanselier Helmut Schmidt en vorig jaar de Duitse zanger Peter Maffay (‘Du’), hetgeen wel aangeeft welke status deze onderscheiding heeft. Buiten hun professionele loopbaan hebben zij zich stuk voor stuk ook op maatschappelijk terrein verdienstelijk gemaakt en daar is de prijs voor bedoeld. Kasparov pleit met zijn Foundation al jaren voor integratie van het schaken in de basisopvoeding van kinderen.
Een dag later was hij te zien in ‘Twee Vandaag’ op Nederland 1 en betoogde hij dat schaken kinderen kan helpen bij het ontwikkelen van andere vaardigheden zoals het visualiseren van problemen, het contact met de nieuwe media, het omgaan met competitie en het opbouwen van sociale contacten. Ter illustratie deed hij de beginzetten in een kindersimultaan, die daarna overgenomen werd door Anish Giri.
Ik heb in mijn leven tientallen kindersimultaans gegeven, maar ik ben er nog steeds niet zo zeker van, dat ik daarmee iets bijgedragen heb aan hun opvoeding. Soms denk ik zelfs het tegendeel. Ik heb vele kleine zieltjes danig beschadigd en daarvoor hoefde ik alleen maar naar de gezichtjes van mijn slachtoffertjes te kijken. Uit eigen ervaring weet ik nog hoeveel verdriet ik had, toen ik op mijn dertiende in een simultaan verpletterd werd door de grote Max Euwe en dat zou dan nu moeten gebeuren met kinderen van vijf, zes jaar. Nee, ik ben geen aanhanger van die filosofie. Daar is schaken veel te hard voor, want wat is het anders dan intellectueel boksen ? Elkaar verrot slaan op een nette en geoorloofde manier, want daar komt het in de kern toch op neer. Dat heeft niets met opvoeding te maken, in mijn ogen. Laat ze lekker in de buitenlucht op een grasveldje tegen een balletje trappen. Dat lijkt me veel gezonder. Pas als ze een jaar of tien, elf, twaalf zijn ; dat lijkt me vroeg genoeg. Ik heb zelf twee kinderboeken over schaken geschreven, maar die zijn toch heel wat kindvriendelijker dan de aanpak van de oud-wereldkampioen.
Kasparov twijfelde echter geen moment aan zijn gelijk, maar dat zijn we van hem gewend. Hij vond de Buber-Plaquette toch belangrijk genoeg om die even zelf te komen ophalen. Zelfs hij vond het een eer in zo’n rijtje te mogen staan. Dat zou ik in zijn geval ook gedaan hebben, want het staat toch mooi op je ‘cv’.

Jules Welling